

امام جعفر صادق(ع) می فرماید: «إِنَّ كَانَمَا يَكْفِيكَ يَغْنِيكَ فَأَدْنِي مَا فِيهَا يَغْنِيكَ وَإِنْ كَانَمَا يَكْفِيكَ لَا يَغْنِيكَ فَكُلْ مَا فِيهَا لَا يَغْنِيكَ: اگر اندازه کفایت، بی نیازت کند...

آن حضرت می افزایند: #171؛ مسافری که تنها سعادت و خوشبختی و یا شقاوت و بدبختی همراه دارد باید بهترین زاد را با خود بردارد، در این جهان از همین جهان برای خود زاد و توشه ای گیرید که فردای رستاخیز حافظ و نگهدارتان باشد. بنده باید از پروردگارش بترسد، خویشتن را اندرز دهد، توبه را مقدم دارد و بر شهوات خویش پیروز گردد. زیرا مرگش از نظرش پنهان است و آرزویش وی را فریب می دهد، شیطان همیشه، همراه او است گناه و معصیت را پیش چشمش زینت می دهد، وی را در آرزوی توبه نگه می دارد که آنرا به تأخیر اندازد تا زمانی که مرگ در حال غفلت کامل، در برابرش آشکار گردد. ای وای بر غافلی که عمرش دلیلی بر ضد اوست و روزگارش او را به بدبختی و شقاوت بکشاند. از خدا می خواهیم که ما و شما را از کسانی قرار دهد که هیچ نعمتی آنها را مست و مغرور نمی کند و هیچ هدفی او را از اطاعت پروردگار باز نمی دارد و بعد از فرارسیدن مرگ پشیمانی و اندوه در او راه نمی یابد.»

امام جعفر صادق(ع) نیز در این باره می فرماید: «171؛ مثل الدنيا كمثل ماء البحر كلما شرب منه العطشان ازداد عطشا حتي يقتله: دنیا مانند آب دریاست که هر چه شخص تشنه از آن بیشتر آشامد، تشنگی اش بیشتر شود تا او را بکشد.»(اصول کافی، ج 3، ص205) همچنین در حدیث دیگری می فرماید: «171؛ ان كان ما يكفيك يغنيك فأدني ما فيها يغنيك و إن كان ما يكفيك لا يغنيك فكل ما فيها لا يغنيك: اگر اندازه کفایت، بی نیازت کند، کمترین چیز دنیا بی نیازت کند و اگر اندازه کفایت بی نیازت نکند، هرچه در دنیا هست بی نیازت نکند.»(اصول کافی، ج 3، ص 20)

بدان که دنیا در ذات خود ماهیت و حقیقتی دارد و نسبت به انسان و در حق بندگان نیز ماهیت و حقیقتی دارد. اما ماهیت و حقیقت دنیا فی نفسه عبارت است از اشیاء و اعیان موجود یعنی زمین و آنچه در آن است و مراد از زمین املاک و باغ و امثال اینهاست و آنچه در آن است معادن و نباتات و حیوانات است و به دست آوردن معادن یا برای این است که آلات و ابزار کار قرار گیرد مانند مس و آهن و یا به جهت زینت است مثل جواهر یا برای داد و ستد است، مانند طلا و نقره و از گیاهان برای تحصیل قوت و غذا و دوا بهره برداری می شود و حیوانات را یا برای کار و خدمت مورد استفاده قرار می دهند مانند بردگان و غلامان یا برای تسخیر دلهای آنان و تسلط بر آنها به جهت جاه طلبی و بزرگداشت خود، یا برای لذت یافتن از آنها مانند زنان، یا برای کسب نیرو و پشتیبانی مانند فرزندان. اینها اشیاء و اعیانی هستند که از آنها به دنیا تعبیر می شود و خدای سبحان آنها را در این آیه شریفه جمع فرموده: **وَالْزَّيْنِ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرَّةِ**؛ **ذلک متاع الحیاة الدنیا...: دوست داشتن خواهشها (و خواستنی ها) از زنان و فرزندان و اموال گرد آمده از طلا و نقره و اسبان نشانداری و چارپایان و کشت، برای مردم آرایش (و جلوه) یافته، اینها کالای زندگی دنیاست...» (آل عمران/ 14) و محبت اینها مربوط به قوه شهوت است، مگر دوست داشتن تسخیر دلهای به قصد غلبه و تسلط که از رذائل قوه غضب است.**

ماهیت و حقیقت دنیا در حق بندگان عبارت است از آنچه پیش از مرگ برای آدمی در آن بهره و وسیله شهوت و حظ و غرض و لذتی هست و لذتی که در حال کنونی خود، پیش از وفات، دارد نسبت به او دنیاست و برای او دو علاقه و بستگی در آنها هست، یکی علاقه قلبی که دوستی آن است و دیگری بستگی به بدن که اشتغال به اصلاح و پرورش آن است تا از آن بهره برداری کند. اما همه آنچه انسان به آن میل و رغبت دارد مذموم نیست، زیرا آنچه آدمی در دنیا به آن میل دارد اگر ثمره و نتیجه آن بعد از مرگ برایش بماند - یعنی علم نافع و عمل صالح - در حقیقت به آخرت متعلق است و آن را به این اعتبار دنیا نامند که نزدیک و در دسترس است و هر یک از عالم و عابد از علم و عبادت خود لذت می برد و حتی برای وی لذت بخش ترین چیزهاست، اگرچه حظ و بهره ای زودرس در

دنیاست، لیکن از دنیا مذموم نیست، بلکه در حقیقت از آخرت به شمار می رود، هر چند از حیث اینکه محسوس و مشهود است از دنیا محسوب می شود. زیرا هر چه در قلمرو حس و مشاهده است از عالم شهادت (محسوس) - یعنی دنیا - است.

از این رو پیامبر اکرم(ص) نماز را از دنیا شمرد و فرمود: [171#&](#)حب الی من دنیا کم ثلاث: الطیب و النساء و قرۃ عینی فی الصلاة: سه چیز از دنیای شما نزد من محبوب است: بوی خوش و زنان و روشنی چشم من در نماز است؛ [171#&](#)، با اینکه نماز از اعمال آخرت است. پس دنیای مذموم عبارت است از حظ و بهره عاجل و زودرس که نه از اعمال آخرت است و نه وسیله ای برای آن و آن جز لذت بردن از معاصی و تنعم به چیزهای مباحی که زائد بر مقدار ضرورت است نیست. اما تحصیل روزی به قدر ضرورت از کارهای شایسته و نیکوست، چنانکه در اخبار به آن تصریح شده است. رسول خدا(ص) فرمود: [171#&](#)العبادة سبعون جزءا، افضلها طلب الحلال: عبادت هفتاد جزء است که برترین آنها طلب روزی حلال است. [171#&](#) و فرمود: [171#&](#)ملعون من القی کله علی الناس: ملعون است کسی که سربار مردم شود. [171#&](#)

امام سجاد(ع) فرمود: [171#&](#)الدنیا دنیاءان: دنیا بلاغ و دنیا ملعونة: دنیا دو گونه است: دنیائی که رساننده است (یعنی انسان را به سبب طلب قدر کفاف و ضرورت به طاعت و قرب خدا می رساند) و دنیائی که ملعون است (یعنی آدمی را که در جستجوی بیش از مقدار ضرورت و احتیاج است از رحمت خدا و سعادت و آخرت دور می کند) [171#&](#) و امام محمد باقر(ع) فرمود: [171#&](#)هر که برای بی نیازی از مردم و وسعت و گشایش بر اهل و عیال خود و نیکی و عطوفت با همسایگان در دنیا به طلب روزی برود در قیامت خدای عز و جل را ملاقات خواهد کرد در حالیکه چهره اش مانند ماه شب چهاردهم می درخشد. [171#&](#)

امام صادق(ع) فرمود: [171#&](#)الكاد علی عیاله کالمجاهد فی سبیل الله: کسی که برای عائله خود رنج می برد مثل کسی است که در راه خدا جهاد کند. [171#&](#) و فرمود: [171#&](#)ان الله تبارک و تعالی لیحب الاغتراب فی طلب الرزق: خدای متعال سفر کردن و تحمل غربت را در طلب روزی دوست می دارد. [171#&](#) و فرمود: [171#&](#)لیس منا من ترک دنیاہ لآخرته و لا آخرته لدنیاه؛ [171#&](#)کسی که دنیا را برای آخرت یا آخرت را برای دنیا ترک نماید از ما نیست [171#&](#) و فرمود: [171#&](#)لا تکسلوا فی طلب معاشکم، فان آباءنا کانوا یرکضون فیها و یطلبونها: در طلب روزی تنبلی نکنید که پدران ما در این راه تلاش می کردند و به دنبال روزی می رفتند. [171#&](#)

شخصی به آن حضرت عرض کرد: [171#&](#)ما دنیا را می طلبیم و دوست داریم که به ما رو آورد، فرمود: می خواهی با آن چه کنی؟ عرض کرد: خود و عائله ام از آن منتفع شویم و به آن صله رحم و تصدق کنم و حج و عمره به جا آورم. فرمود: این طلب دنیا نیست بلکه طلب آخرت است. [171#&](#) امام موسی بن جعفر(ع) در زمینی کار می کرد به طوری که قدمهایش را عرق فرا گرفته بود، شخصی عرض کرد: [171#&](#)فدایت شوم، کارگران شما کجایند؟ فرمود: کسی که از من و پدرم بهتر است با دست در زمین خود کار می کرد، پرسید: او کدام شخص بود؟ فرمود: رسول خدا(ص) و امیر المؤمنین(ع) و همه پدرانم با دست خود کار می کردند و این کار انبیاء و مرسلین و اوصیاء ایشان و صالحان است [171#&](#) و به این مضامین اخبار بسیار هست.